

ELŐZETES KÖZLEMÉNY

Kiegészés és depresszió az egészségügyi szakdolgozói társadalomban

DR. IRINYI Tamás PhD, DR. NÉMETH Anikó PhD

ÖSSZEFOGLALÁS

Célkitűzés: A vizsgálat célja volt felmérni az egészségügyi szakdolgozók kiegészés, valamint depressziójának mértékét.

Vizsgálat módszere: A keresztmetszeti vizsgálat egy saját szerkesztésű online kérdőívvel történt 2022. január 27.–február 14. között. 10 285 értékelhető kitöltés érkezett.

Eredmények: A kiegészés átlagpontszáma csökkenést mutat a 2021-es felméréshez képest, azonban a kiegészés tüneteitől szenvedő egészségügyi szakdolgozók aránya még így is magas, 64,4% (42% esetben súlyos fokú a kiegészés, már kezelés szükséges). A depressziót vizsgálva megállapítható, hogy a kitöltők 57,8%-a esetében nem állapítható meg depresszió jelenléte, a többi válaszadó esetében valamilyen mértékű depresszió felmerült. (Súlyos depresszió az összes depressziós dolgozó 6,8%-ának esetében detektálható.)

Következtetések: Jelenleg hazánkban a betegek gyógyulási esélye alatta van annak, mint amit az egészségügyi ellátórendszerünk képes lenne biztosítani, „köszönhetően” részben annak, hogy a beteget ellátó egészségügyi szakdolgozók súlyos lelkiállapotban vannak.

Kulcsszavak: egészségügyi szakdolgozó, kiegészés, depresszió

Burnout and depression among healthcare nursing staff

Tamas IRINYI PhD, Aniko NEMETH PhD

SUMMARY

Purpose: The aim was to assess the levels of burnout and depressive symptoms among nursing staff members.

Methods: We designed an online questionnaire for the present cross-sectional study, which was filled out by 10 285 participants between 01-27-2022 and 02-14-2022.

Results: The mean score of burnout showed a decrease compared to the score measured in 2021; however, the percent of nursing staff members suffering from burnout is still high (64.4%), from which 42% indicates severe burnout which would requires treatment. Concerning depressive symptoms, 57.8% of participants did not indicate the presence of depression, the rest presented different levels of depressive symptoms (6.8% showed severe depressive symptoms).

Conclusion: Currently patients' chance of recovery is under the expected level of what our healthcare system could provide, which is partially due to the affected mental state of healthcare nursing staff.

Keywords: healthcare nursing staff, burnout, depression

DR. IRINYI Tamás PhD, egyetemi okleveles ápoló, Szegedi Tudományegyetem Pszichiátriai Klinika; elnök, MESZK Csongrád-Csanád Megyei Területi Szervezet ORCID-azonosító: 0000-0001-6309-2414

DR. NÉMETH Anikó PhD, egyetemi okleveles ápoló, főiskolai docens, Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar; TOB-elnök, MESZK Csongrád-Csanád Megyei Területi Szervezet ORCID-azonosító: 0000-0002-9329-1809

Levelező szerző

(Corresponding author):

Dr. Irinyi Tamás

E-mail: tirinyi@gmail.com

 | Hungarian | <https://doi.org/10.55608/nover.35.0009> | www.eLitMed.hu

Beérkezett: 2022. április 13.

Elfogadva: 2022. április 20.

Bevezetés

2020 márciusától nagy kihívások elé állította az egészségügyet a Covid-19-pandémia. Ehhez járult még az új egészségügyi szolgálati jogviszony 2021-es bevezetése okozta bizonytalanság. A pandémia és az egészségügyi foglalkoztatási jogviszony változásának bizonytalansága a 2020–2021-es években éreztette hatását, ami megmutatkozott a szakdolgozók rom-

ló pszichés állapotában is. A pandémia árnyékában eltelt újabb egy év, ezért ismételtelen szükségesnek tartottuk feltérképezni a szakdolgozók lelkiállapotát, beleértve a kiegészést és a depressziót. A Covid-19 elleni védőoltás egy új mérföldköve volt a 2021-es éveknek, ezért ezzel kapcsolatos attitűdökre is kíváncsiak voltunk egy komplex felmérés keretében. Jelen közleményünket az eredmények előzetes bemutatásának szenteljük röviden, csak a főbb változókra (kiegés,

depresszió) koncentráva. Az év további részében részletesen, összefüggéseiben is bemutatjuk a kapott eredményeket eredeti közlemények formájában.

Anyag és módszer

A kvantitatív keresztmetszeti vizsgálatra 2022. január 27.–február 14. között került sor egy saját szerkesztésű kérdőívvel, amelyet a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara tagjai számára online felületeken tettünk elérhetővé. A kérdőív tartalmazta a Beck-féle depresszióskálát (Beck et al., 1961; Füredi & Németh, 2015), a kiégés önértékelő skálát (Pines & Aronson, 1981), a WHO védőoltással kapcsolatos kérdéssort is (WHO, 2021), illetve több, saját készítésű kérdést.

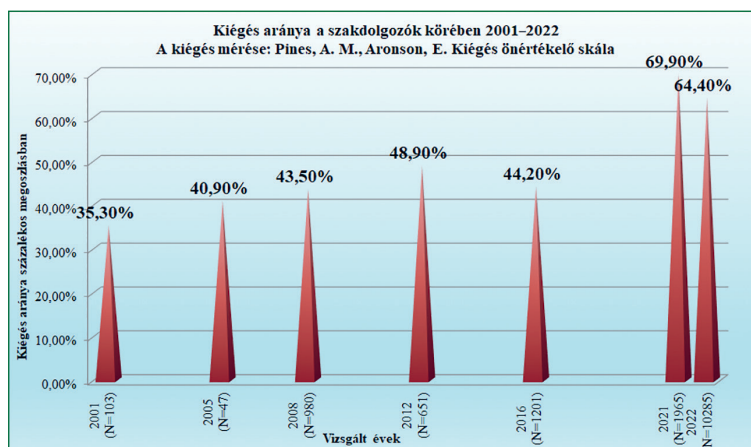
Előzetes eredmények

Az összes területi szervezet és az Országos Szervezet hatékony közreműködésével 10 329 válasz érkezett be rövid idő alatt. 44 fő válaszadót zártunk ki külföldi munkavégzés és dupla válaszadás miatt. 10 285 fő egészségügyi szakdolgozó által adott válaszok főbb eredményei a következőkben láthatók.

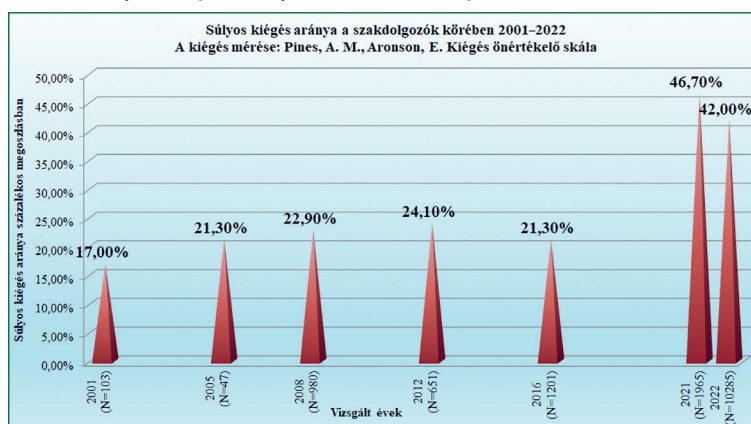
A kérdőívet kitöltők átlagéletkora 45,1 év (SD=11,028; minimum=18; maximum=77), 10,1%-uk férfi, 89,9%-uk nő. Átlagosan 22,39 éve dolgoznak az egészségügyben (SD=12,76; minimum=0,1; maximum=61), a többségük (76,9%) állami szektorban. A legnagyobb arányban Pest megyéből (budapesti adatok is ide kerültek beszámításra) regisztráltak a válaszadókat (32%), utána következett Csongrád-Csanád megye 8,2%-kal.

A kiégést mérő skálán átlag 3,66 pontot értek el a válaszadók, amely a 2021-es felmérésünkhöz képest csökkenést mutat (2021-ben 3,83). A kitöltők 35,6%-ánál még nem jelentkeznek a kiégés tünetei, 22,4%-uk már érintett, és 42%-uk mutatja a súlyos kiégettség tüneteit, nekik már kezelésre van szükségük. A tavalyi felmérésünkhöz képest mind a kiégettségrel érintettek aránya (1. ábra), mind a súlyos tüneteket mutatók aránya (2. ábra) néhány százalékponttal csökkent, ami valószínűleg annak tudható

1. ábra: Kiégettek aránya az általunk vizsgált években

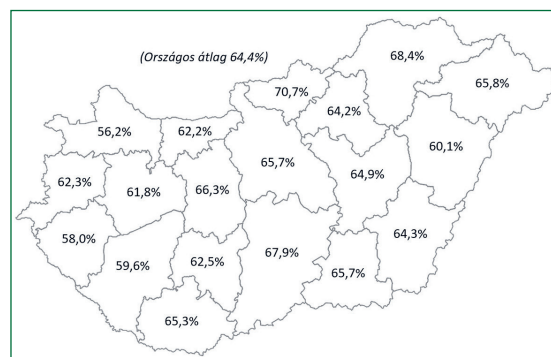
2. ábra: Súlyos kiégés aránya az általunk vizsgált években

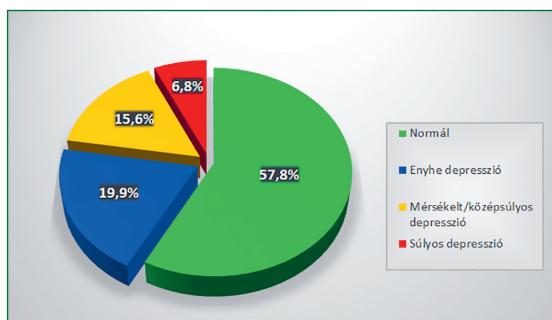
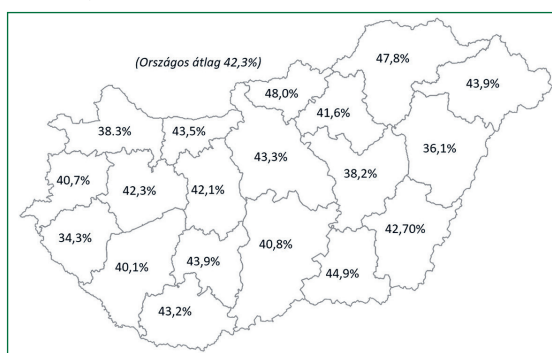

be, hogy az egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetése okozta feszültség csökkent, illetve a Covid-ellátással kapcsolatos félelmek is csökkentek.

A 3. ábrán a kiégésben szenvedő válaszadók aránya látható megyei bontásban. A legsúlyosabb a helyzet Nógrád megyében (70,7%), a legkevésbé

3. ábra: Kiégés gyakorisága megyei bontásban (N = 10285)

4. ábra: Depresszió súlyossága (N=10285)**5. ábra:** Depresszió gyakorisága megyei bontásban (N = 10285)

érintettek pedig a Győr-Moson-Sopron megyében dolgozó válaszadók (56,2%).

A depresszió vizsgálatára használt Beck-féle depresszió-kérdőívben átlagosan 13,08 pontot értek el a kitöltők (SD=9,309; minimum=0; maximum=59; a maximálisan elérhető pontszám: 63). 13 pont alatt beszélhetünk normál állapotról, ide a válaszadók 57,8%-a sorolható. A depresszió három súlyossági foka különíthető el az elért pontok alapján: enyhe depresszió (14–19 pont, a kitöltők 19,9%-a), mérsékelt/középsúlyos depresszió 15,6% (20–28 pont), súlyos depresszió 6,8% (29–63 pont). Elmondható, hogy a kitöltők 42,3%-a szenved valamilyen fokú depresszióban (4. ábra).

Ami a megyék szerinti kiértékelést illeti, legkisebb a depresszióval küzdő egészségügyi szakdolgozók aránya Zala megyében (34,3%), a legmagasabb pedig Nógrád megyében (48%) (5. ábra).

Következtetések

Elmondható, hogy a szakdolgozók pandémia előtt kimutatott magas kiégettségi szintje a pandémia és ehhez kapcsolódó tevékenységek, illetve az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetése extrém lelki terhet rótt a szakdolgozói társadalomra. Ennek következtében 2021 márciusában a szakdolgozók majd' 70%-a szenvedett a kiégettségtől. Mivel a szakdolgozói társadalmat nem érte semmilyen pozitív változás/hatás az elmúlt egy évben, így ez az extrém magas kiégettség mindössze 5 százalékpontos csökkenését lehetett detektálni. A súlyos kiégettség aránya 5 százalékpont alatti csökkenést mutatott. A hosszan tartó stressz és a kiégettség velejárója a hangulati élet negatív eltolódása. 2022-ben a szakdolgozók majdnem felénél kimutatható a depresszió jelenléte. A közepes és a súlyos depresszió miatt az érintetteknek mindenképpen szakemberhez kellene fordulnia. Magyarországon több mint 25 000 szakdolgozó szorulna kezelésre depresszió okán. A betegbiztonság, a betegek elégedettség, a betegek gyógyulási esélye szoros összefüggést mutat a szakdolgozók kiégettségének mértékével. Az adatokból azt a következtetést lehet levonni, hogy jelen pillanatban hazánkban a betegek gyógyulási esélye alatta van annak, mint amit az egészségügyi ellátórendszerünk képes lenne biztosítani.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton köszönjük a kérdőívet kitöltő egészségügyi szakdolgozóknak a fáradásukat, továbbá köszönjük minden kollégának a kérdőív megosztását, ezzel elősegítve azt, hogy minél több dolgozóhoz eljusson.

Szerzői munkamegosztás: I. T.: kutatás kivitelezése, kézirat megírása, ábrászerkesztés. N. A.: kutatás kivitelezése, adatfeldolgozás és statisztikai próbak elvégzése, kézirat korrekciója, szakmai lektorálás.

A cikk végleges változatát mindkét szerző elolvasta és jóváhagyta.

A szerzőknek nincsenek érdekeltségeik.

Irodalomjegyzék

- Beck, A. T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1961.01710120031004>
- Füredi, J., Németh A. (szerk.) (2015). *A pszichiátria magyar kézikönyve*. Medicina Könyvkiadó Zrt. 162. old.
- Pines, A. M., Aronson, E. (1981). Burnout: from Tedium to personal growth. New York City, The Free Press, 17-20. Book
- WHO (2021). Kommunikáció a betegekkel a Covid-19 elleni védőoltásokról, PPT. In: Hirdi, H., Balogh, Z. (2021). Beszélgetés a páciensekkel a védőoltásokról a közösségi életben: útmutató ápolóknak. *Nővér*, 34(5), 30-38.